

“RAZILAŞDIRILMIŞDIR”
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə
Bazarlarına Nəzarət Palatasının
Baş icraçı direktoru

İşov

27 10.03.2017 2017-ci il

“TƏSDİQ EDİLMİŞDİR”
“Günay Sığorta” Açıq Səhmdar
Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri

V.Babakişiyev

31 mart 2017-ci il

**HAVA NƏQLİYYATI VASİTƏLƏRİNİN
SİĞORTASI QAYDALARI**

Bakı 2017

Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və digər normativ-hüquqi aktlara uyğun olaraq hazırlanmışdır.

SİĞORTA SİNİFİ

Bu Qaydalarla müəyyən olunan sığorta növü sinfinə görə hava nəqliyyatı vasitələrinin sığortası sinfinə aiddir.

ANLAYIŞLAR

Əgər bu Qaydaların məzmununda başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, bu qaydalarda istifadə olunmuş termin və ifadələr aşağıdakı mənalara daşıyır:

ÜMUMİ ANLAYIŞLAR

Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşıdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma.

Sığortaçı - sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda icbari sığorta qanunlarında və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs.

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığorta olunan – sığorta müqaviləsi əsasında əmlak mənafeləri sığortalanan şəxs;

Faydalanan şəxs - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişi verilməli olan şəxs;^[6]

Sığorta obyektı - sığortalının, yaxud sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi;

Sığorta predmeti – sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafeələrinin aid olduğu fiziki şəxs, əmlak və ya hal;

Qismən sığorta - *Əmlakın sığortası üzrə müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında), sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir, bir şərtlə ki, qismən sığorta barədə müddəa sığorta müqaviləsində əks edilmiş olsun.*

Azadolma məbləği - sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği hər bir halda sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən sığorta ödənişi məbləğinə tətbiq olunur. Sığorta müqavilələrində şərtli və ya şərtsiz azadolma məbləği müəyyən oluna bilər.

- **Şərtli azadolma** məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda və ya sığorta müqaviləsində razılaşıdırılmış hər hansı digər halın baş verməsi şərtlə azadolma məbləği tətbiq edilmir.
- **Şərtsiz azadolma** - məbləği nəzərdə tutulduqda həmin məbləğ hər bir halda zərər məbləğindən çıxılır.

Sığorta haqqı risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində könüllü sığortada sığorta müqaviləsi ilə, icbari sığortada isə icbari sığorta qanunları ilə nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği.

Sığorta məbləği - sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin icbari sığorta üzrə icbari sığorta qanunları ilə, könüllü sığorta üzrə sığorta müqaviləsi ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi.

Sığorta hadisəsi - qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal;

Sığortanın müddəti - sığorta təminatının qüvvədə olduğu müddət;

Sığorta ödənişi - sığorta hadisəsi baş verdikdə, icbari sığorta qanunlarına və ya sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Sığortanın ərazisi - sığorta təminatının qüvvədə olduğu ərazi.

XÜSUSİ ANLAYIŞLAR

Tam məhv olma - əmlakın bərpası oluna bilməyəcək dərəcədə faktiki məhv olması;

Tam Konstruktiv məhv olma - əmlakın elə bir vəziyyətə düşməsidir ki, onun xilas edilməsi və ya bərpası iqtisadi cəhətdən səmərəli deyil, belə ki, bu əməliyyatların aparılmasından sonra onun xilas edilməsi və ya bərpasına çəkilən xərclər əmlakın öz dəyərini aşır.

FƏSİL I. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1. SİĞORTAÇI.

Bu Qaydalar əsasında sığortanı həyata keçirən sığorta şirkəti "Günay Sığorta" Açıq Səhmdar Cəmiyyətidir.

Maddə 2. SİĞORTALI.

- 2.1. Hər hansı hüquqi şəxs və fəaliyyət qabiliyyətli fiziki şəxs Sığortalı qismində çıxış edə bilər.
- 2.2. Sığortalının fəaliyyətinə onun işçisinin, vəzifəli şəxslərinin, digər nümayəndələrinin, Qanuna, müqaviləyə, vəzifə təlimatlarına, etibarnaməyə və ya qanunvericiliklə müəyyən olunmuş digər qaydada Sığortalının adından çıxış etmək üçün səlahiyyətlandırılmış şəxslərin hərəkətləri aid edilir.

Maddə 3. FAYDALANAN ŞƏXS.

- 3.1. Sığorta müqaviləsi, sığortada maraqlı olan digər şəxsin (Faydalanan şəxsin) xeyrinə də bağlana bilər.
- 3.2. Sığorta müqaviləsinin Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması Sığortalını müqaviləsi üzrə öhdəliklərindən azad etmir.
- 3.3. Bu Qaydalarla və sığorta müqaviləsi ilə Sığortalıya aid olan bütün müddəalar sığorta təminatından istifadə etmək niyyətində olan Faydalanan şəxsə də eyni dərəcədə aid edilir.

Maddə 4. SİĞORTANIN PREDMETİ.

Bu Qaydalar üzrə sığortanın predmetləri hava nəqliyyatı ilə bağlı olan aşağıdakı maraqlardır:

4.1.hava gəmisi.

4.1.1.Hava gəmisi dedikdə sənişin və yük daşımalarında, həmçinin dərman və su səpmək üçün nəzərdə tutulan mühərrikli uçan vasitələr (təyyarə, vertolyot, aerobus və s.) başa düşülür.

4.1.2.Hərbi məqsədlər üçün nəzərdə tutulan hava gəmilərinə bu Qaydalar əsasında sığorta təminatı verilmir.

4.1.3..Sığorta təminatına hava gəmisinin korpusu, mühərrik sistemi, mexanizmləri, təchizatları və əgər sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmursa, hava gəmisi xüsusi məqsədlər üçün istifadə olunduğu halda, bu məqsədlər üçün lazım olan adi cihazlar başa düşülür.

Maddə 5. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQLARI VƏ VƏZİFƏLƏRİ.

5.1.Sığortaçının hüquq və vəzifələri:

5.1.1.Risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalıdan sığorta haqqını tələb edir.

5.1.2.Sığorta haqqı və ya onun hissəsi vaxtında ödənilmədikdə sığortaçı onun ödənilməsi üçün ilk hissəsi ilə bağlı sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən, digər hissələrlə bağlı isə ödəmə tarixindən 1 aydan gec olmamaq şərti ilə yazılı surətdə 15 günədək müddət müəyyən edə bilər.

5.1.3.Sığortaçı sığortalanmış risklər üzrə müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği həddində öhdəlik daşıyır.

5.1.4.Sığorta məbləğlərini, sığorta riskləri, sığorta risklərindən istisnaları və (və ya) sığorta təminatında məhdudiyətləri müəyyən edir.

5.1.5.Sığortalıdan riskinin dərəcəsini və yaxud sığorta hadisəsi ilə bağlı şəraiti müəyyən etmək üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan hallar və ya sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində bu hallarda baş verən dəyişikliklər barədə bildiyi və ya bilməli olduğu məlumatları verməsini tələb edir;

5.1.6.Bu qaydalarla nəzərdə tutulan şərtlərin sığortalı tərəfindən yerinə yetirilməsini tələb edir;

5.1.7.Sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırmasına sığortalı tərəfindən maneçilik törədilməməsini tələb edir;

5.1.8.Sığortalının sığorta hadisəsi yaranmasına yönəldilən qərəzli hərəkətləri və ya sığorta hadisəsi ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayətlər törətməməsini tələb edir;

5.1.9.Sığortalının sığortalanmış əmlakın xilas edilməsi (qorunub saxlanması) və ya ona dəymiş zərərin azaldılması üçün lazımı və mümkün tədbirləri görməsini tələb edir;

5.1.10.Sığorta hadisələri təsiri nəticəsində sığortalının əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişini həyata keçirir.

- 5.1.11.Sığortaçı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalıdan sığorta riskinin müəyyən olunması və sığorta haqqının hesablanması üçün zəruri və ona məlum olan bütün halları və məlumatları tələb edir və əlavə zəruri məlumatların siyahısını tərtib edərək, yazılı müraciət formasında sığortalıya göndərir.
- 5.1.12.Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortaçı hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.
- 5.1.13.Sığortaçı sığorta ödənişini sığorta məbləği həddində həyata keçirir.
- 5.1.14.Sığortaçı sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda sığorta müqaviləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini verir.
- 5.1.15.Sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında) sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir.
- 5.1.16.Sığortalının bu sığorta qaydaları ilə razı olduğunu təsdiq etməsi şərti ilə sığortalıya sığorta müqaviləsi verir.
- 5.1.17.Sığorta müqaviləsi itdikdə və ya məhv olduqda sığortalı və ya sığorta olunan onun dublikatını sığortaçıdan şifahi və ya yazılı şəkildə tələb edə bilər.Bu tələbin yazılı şəkildə daxil olduğu tarixdən etibarən 3 iş günü müddətində sığortaçı sığortalını və ya sığorta olunanı müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, öz hesabına müvafiq sığorta müqaviləsinin dublikatı ilə təmin edir.
- 5.1.18.Sığorta müqaviləsi bağlanarkən müstəqil auditor tərəfindən təsdiqlənmiş illik balans və fəaliyyətinin illik yekunlarına dair maliyyə nəticələri ilə sığortalının tanış olmasını təmin edir.
- 5.1.19.Sığortalını sığorta şərtləri ilə, yaxud könüllü sığorta müqaviləsinin əsaslandığı sığorta qaydaları ilə tanış edir.
- 5.1.20.Sığortaçı sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlakı, həmçinin sığorta risklərini bilavasitə özü və ya sığorta qanunvericiliyinin tələblərini nəzərə almaqla təyin etdiyi sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən müvafiq şəxs, yaxud müstəqil ekspert vasitəsilə qiymətləndirə bilər. Bu halda müstəqil ekspertlər və sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslər bununla bağlı sığortaçının malik olduğu bütün hüquqlardan istifadə edə bilərlər.
- 5.1.21.Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda və müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan sığortaçı digər tərəfi bu barədə xəbərdar edir və ən azı 30 gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırıdığı yazılı bildiriş göndərir.
- 5.1.22.Bu qaydaların 36-ci maddəsində müəyyən edilmiş subroqsiya hüququndan istifadə edir.
- 5.1.23.Qanunvericiliyə və bu qaydalara uyğun digər hüquq və vəzifələrini həyata keçirir.

5.2.Sığortalının hüquq və vəzifələri:

- 5.2.1.Bu qaydalarla nəzərdə tutulan şərtlərin sığortaçı tərəfindən yerinə yetirilməsini tələb edir;
- 5.2.2.Sığorta hadisəsinin təsiri nəticəsində sığortalının əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişini tələb edir;
- 5.2.3.Sığorta müqaviləsində qeyd olunan sığorta haqqını ödəyir;
- 5.2.4.Sığorta riskləri barədə sığortaçıya məlumat verir;
- 5.2.5.Riskin dərəcəsini və yaxud sığorta hadisəsi ilə bağlı şəraiti müəyyən etmək üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan hallar və ya sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində bu hallarda baş verən dəyişikliklər barədə bildiyi və ya bilməli olduğu məlumatları sığortaçıya bildirir;
- 5.2.6.Sığorta predmetinin və hadisəsinin araşdırması üçün sığortaçıya müvafiq şəraiti yaradır;
- 5.2.7.Sığortalanan əmlaka baxış keçirmək;
- 5.2.8.Sığortalanan əmlakın olduğu yerləri və yerin yaxınlığındakı binaya (qurğu və ya evin) baxış keçirmək;
- 5.2.9.Sığortalanan əmlakın real dəyərini müəyyənləşdirilməsi məqsədi ilə keçirilən ekspertizada iştirak etmək.
- 5.2.10.Sığortalanan əmlakın xilas edilməsi (qorunub saxlanması) və ya ona dəymiş zərərin azaldılması üçün lazımı və mümkün tədbirləri görür;
- 5.2.11.Sığorta predmeti və hadisəsi barədə sığortaçıya düzgün və aydın məlumat verir;
- 5.2.12.Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı sığorta riskinin müəyyən olunması və sığorta haqqının hesablanması üçün zəruri və ona məlum olan bütün halları və məlumatı sığortaçıya bildirir.
- 5.2.13.Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verir.
- 5.2.14.Sığorta məbləğinin azalmış hissəsinə uyğun olaraq, əlavə sığorta haqqı ödənilməklə sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləğini bərpa edilə bilər.
- 5.2.15.Sığortalı sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra meydana çıxan və sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən sığorta riskinin artması ilə bağlı bütün hallar barədə sığortaçıya məlumat verir.
- 5.2.16.Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda və müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan sığortalı digər tərəfi bu barədə xəbərdar edir və ən azı 30 gün əvvəl (sığorta

müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırdığı yazılı bildiriş göndərir.
5.2.17.Qanunvericiliyə və bu qaydalara uyğun digər hüquq və vəzifələrini həyata keçirir.

FƏSİL II. SİĞORTA TƏMİNATI

Maddə 6. SİĞORTA RİSKLƏRİ.

6.1.Bu Sığorta ilə aşağıdakı hadisələr nəticəsində sığorta predmetinin məhv olmasına və ya zədələnməsinə təminat verilir:

- 6.1.1.hava gəmisinin qəzaya uğraması;
- 6.1.2.yanğın, partlayış, ildırım;
- 6.1.3.fırtına, qasırğa və ya digər təbii fəlakətlər;
- 6.1.4.hava gəmisinin mühərrikinin və ya təchizatlarının qəzası;
- 6.1.5.hava gəmisinin xəbərsiz itkin düşməsi;
- 6.1.6.üçüncü şəxslərin istənilən qeyri-qanuni və ya qərəzli hərəkətləri;

Maddə 7. SİĞORTA RİSKLƏRİNDƏN İSTİSNALAR.

Aşağıdakı hallar nəticəsində sığorta predmetinin məhv olması və ya zədələnməsi Sığorta təminatına daxil edilmir:

- 7.1.Sığortalının, həmçinin onun nümayəndəsinin qəsdən edilmiş hərəkətləri və ya müəyyən olunmuş texniki təhlükəsizlik, o cümlədən hava gəmisinin idarə olunması üzrə müəyyən olunmuş norma və qaydalara əməl etməməsi;
- 7.2.Nüvə partlayışının təsiri, radiasiya və ya radioaktiv şüalanma;
- 7.3.Müharibə, təcavüz, hərbi əməliyyatlar, xarici dövlətlərin münaqişəsi, elan edilib edilməməsindən asılı olmayaraq təcavüzkar hərbi əməliyyatlar, vətəndaş müharibəsi, hər cür xalq ixtişaşları, təfillər, qiyam, tədricən xalq üsyanlarına və ya hərbi qiyamlara çevrilən xalq ixtişaşları, hərbi qiyam, inqilab, hərbi və qəsbkar hərəkətlər;
- 7.4.Dövlət orqanlarının sərəncamı ilə hava gəmisinin ləğvi, mənimlənməsi, müsadirə edilməsi, üzərinə həbs qoyulması və ya məhv edilməsi;
- 7.5.Hava gəmisinin zəbt edilməsi;
- 7.6.Hava gəmisinin uçuşa buraxılmasına qədər onun uçuşa yararsızlığı haqqında Sığortaçının və ya onun nümayəndəsinin xəbərdar olması;
- 7.7.Partlayış zərbəsi dalğasının bilavasitə təsiri;
- 7.8.Hava gəmisinin təyinatı üzrə istifadə edilməməsi, həmçinin sığorta müqaviləsində və ya sığorta müqaviləsinin bağlanması üçün ərizə formasında nəzərdə tutulmayan məqsədlər üçün istifadəsi;
- 7.9.Hava gəmisinin pilot sertifikatı (vəsiqəsi), həmçinin müəyyən tipli hava gəmisini müstəqil idarə etmək üçün lazımı hazırlığı və ya təcrübəsi olmayan şəxslər tərəfindən idarə edilməsi;
- 7.9.Tam olmayan heyət ilə həyata keçirilən mülki hava gəmisinin uçuşu;
- 7.10.Qəzanın qarşısının alınması məqsədilə zəruri məcburi hallar istisna olmaqla, hava gəmisinin enişi üçün təyin olunmamış düşmə meydanından istifadə edilməsi ;
- 7.11.Hava gəmisinin və ya onun hissələrinin köhnəlməsi, aşınması;
- 7.12.Hava gəmisinin onun uçuş-texniki xüsusiyyətlərində nəzərdə tutulmayan şərtlərlə istismarı;
- 7.13.Hava gəmisinin sınaq uçuşları zamanı qəzaya uğraması;
- 7.14.Yer səthində hərəkət zamanı və ya dayanarkən hava gəmisinin işləyən mühərrikinə yad predmetlərin düşməsi.

Maddə 8. SİĞORTANIN ƏRAZİSİ.

Əgər sığorta müqaviləsində sığortanın ərazisi və ya marşrut göstərilmişdirsə, yalnız həmin ərazilərdə və ya marşrut üzrə baş verən sığorta hadisələri bu sığorta təminatına daxil edilir.

FƏSİL III. SİĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SİĞORTA HAQQI

Maddə 9. SİĞORTA MƏBLƏĞİ.

- 9.1.Sığorta məbləği sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin sığorta müqaviləsi ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddidir.
- 9.2.Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta məbləği hər bir sığorta hadisəsi üçün verilən sığorta təminatı üzrə ödənişin maksimum miqdarını müəyyən edir.

Maddə 10. SİĞORTA HAQQI.

- 10.1.Sığorta haqqı sığorta müqaviləsində göstərilən müddətdə və qaydada Sığortalı tərəfindən Sığortaçıya ödənilir.
- 10.2.Sığorta haqqının miqdarı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

Maddə 11. SİĞORTA HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİ.

11.1.Siğorta haqqının ödənilməsi gün onun Siğortaçının bank hesabına daxil olduğu gün hesab olunur.

11.2.Siğorta haqqı Siğortaçının bank hesabına daxil olduğu gün ödənilmiş hesab olunur. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, siğorta müqaviləsi siğorta haqqının razılaşdırılmış ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsindən sonra qüvvəyə minir. Siğorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış hissəsi vaxtında ödənilmədikdə siğortaçı onun ödənilməsi üçün siğorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmamaq şərtlə yazılı surətdə 15 günədək müddət müəyyən edə bilər. Başqa cür razılaşma olmadığı halda, siğorta haqqı (və ya onun hər iki tərəfin razılaşdığı ilk hissəsi) göstərilən müddət ərzində Siğortaçıya ödənilmədikdə, həmin müddət bitdiyi andan Siğorta müqaviləsinə xitam verilir.

FƏSİL IV. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ.

Maddə 12. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN BAĞLANMASI.

12.1.Siğorta müqaviləsinə görə siğortaçı siğorta hadisəsi zamanı siğortalıya siğorta ödənişi verməyi, Siğortalı isə müəyyənləşdirilmiş müddətlərdə siğorta haqqını ödəməyi öhdəsinə götürür. Siğorta müqaviləsi tərəflərin bu qaydalar əsasında yazılı formada tərtib etməsi, qarşılıqlı imzalaması və ya siğortalının bu qaydalar ilə razı olduğunu təsdiq etməsi şərti ilə siğortaçı tərəfindən siğortalıya siğorta müqaviləsinin verilməsi yolu ilə bağlanır.

12.2.Əgər siğorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, Siğorta müqaviləsi siğorta haqqı tam və ya onun ilk hissəsi ödənilməsi andan qüvvəyə minir.

Maddə 13. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ BAĞLANAN ZAMAN SİĞORTALI TƏRƏFİNDƏN BİLDİRİLMƏLİ OLAN FAKTLAR.

13.1.Siğorta müqaviləsi bağlanarkən Siğortalı riskin baş vermə ehtimalının müəyyən edilməsi və siğorta hadisəsi zamanı mümkün itkilərin həcmünün hesablanması üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan və xəbərdar olduğu bütün halları Siğortaçıya bildirməyə borcludur.

13.2.Hər bir halda mühüm hallar dedikdə, Siğortaçı ilə təklifnamədə razılaşdırılan minimum fakt və şərtlər (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) başa düşülməlidir.

Maddə 14. SİĞORTAÇININ SORĞUSU.

Siğortalı, siğorta müqaviləsinin bağlanması üçün Siğortaçı tərəfindən müəyyən olunan formada (ərizə formasında) göstərilən sualları tam və düzgün cavablandırmalıdır. Sualların düzgün cavablandırılmaması, əgər siğorta riskinin qiymətləndirilməsində əhəmiyyətə malikdirsə, Siğortaçıya öz vəzifələrinin icrasından imtina etmək hüququ qazandırır.

Maddə 15. ƏLAVƏ ŞƏRTLƏR.

Siğortalı siğorta müqaviləsinə bu Qaydalarla müəyyən olunan təminatlardan hamısını, birini və ya bir neçəsini seçməklə bağlaya bilər.

Maddə 16. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN MÜDDƏTİ.

16.1.Siğorta müqaviləsi müəyyən müddət üçün bağlanılır.

16.2.Siğorta yalnız siğorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən siğorta hadisələrinə təminat verir.

16.3.Siğorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, siğorta təminatının müddəti siğorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat iyirmi dördədən başlanır və siğorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, siğorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat iyirmi dördə başa çatır.

Maddə 17. SİĞORTA RİSKİNİN ARTMASI.

17.1.Siğorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində Siğortalı siğorta müqaviləsi bağlanan zaman Siğortaçıya bildirdiyi hallarda baş verən, həmçinin siğorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcək və ona məlum olan digər bütün dəyişikliklər haqqında Siğortaçıya təxirə salmadan məlumat verməlidir.

17.2.Riskin artmasına təsir edən hallar barəsində məlumatı aldıqdan sonra Siğortaçı siğorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini və ya artan riskə mütənasib olaraq əlavə siğorta haqqının ödənilməsini tələb etmək hüququna malikdir.

17.3.Əgər Siğortalı siğorta müqaviləsinə edilən dəyişikliklərlə razılaşmazsa və yaxud əlavə siğorta haqqı ödəməkdən imtina edərsə, siğorta müqaviləsi riskdəki bu dəyişikliyin baş verdiyi andan etibarsız sayılır.

Maddə 18. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ.

18.1.Siğorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:

18.1.1.Siğorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;

18.1.2.Qanunla müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, siğortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda;

18.1.3.Siğorta müqaviləsi üzrə siğortalı olmayan siğorta olunan vəfat etdikdə, siğortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə siğortaçı etiraz etdikdə;

18.1.4.Siğortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən, siğortaçı siğortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə;

18.1.5.Siğorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və siğorta riskinin mövcudluğu, səbəbi siğorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

18.1.6.Siğortaçı siğortalı qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirdikdə;

18.1.7.Siğortalı siğorta haqqını qanunvericilikdə və siğorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

18.1.8.Siğorta marağı artıq mövcud olmadıqda;

18.1.9.Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

18.2.Siğorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə siğortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, mülki məsuliyyət siğortası üzrə müqavilə məhkəmənin müvafiq qərarının qüvvəyə mindiyi andan xitam verilmiş hesab edilir, digər hallarda isə belə siğortalının hüquq və vəzifələrini onun qəyyumu və ya himayəçisi həyata keçirir.

Maddə 19. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏ İLƏ BAĞLI XƏBƏRDAR ETMƏ.

19.1.Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermə ilə bağlı tərəflərin bir-birini xəbərdar etmə öhdəliyi:

19.1.1.Bu qaydaların 18.1-ci və 18.2-ci maddəsində göstərilən hallarda siğorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda, bu qaydaların 18.1.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu barədə xəbərdar etməlidir.

19.1.2.Siğorta qanunvericiliyində və ya könüllü siğorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş hallarda, həmçinin tərəflərin başqa cür razılaşmasına əsasən, siğorta müqaviləsinə siğortalının və ya siğortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən, bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 gün əvvəl (siğorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırığı yazılı bildiriş göndərməlidir.

Maddə 20. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ.

20.1.Siğorta müqaviləsinə (qrup halında siğorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir siğorta predmetinə münasibətdə) siğortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, siğortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup halında siğorta zamanı isə müqavilənin hər hansı siğorta predmeti ilə bağlı siğorta haqqına mütənasib olan) siğorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün siğorta haqlarını ona qaytarır. Siğortalının siğorta müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı tələbi siğortaçının siğorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, siğortaçı siğorta haqlarını (qrup halında siğorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarını) bütünlüklə siğortaliya qaytarır.

20.2.Siğorta müqaviləsinə (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir siğorta predmetinə münasibətdə) siğortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, siğorta haqlarını (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarını) bütünlüklə siğortaliya qaytarır; əgər bu tələb siğortalının siğorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün siğorta haqlarını (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarını) qaytarır. *Bu halda siğortaçı siğorta müqaviləsi üzrə (qrup halında siğorta zamanı isə müqavilənin hər hansı siğorta predmeti ilə bağlı siğorta haqqına mütənasib olan) siğorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla bilər.*

20.3.Siğorta müqaviləsinə (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir siğorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək siğortaçı tərəfindən siğortaliya ödənilmiş siğorta haqqına (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda siğorta ödənişi verilmişdirsə, siğorta haqqı (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqları) siğortaliya qaytarılmır.

20.4.Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək ödənilmiş siğorta haqqından (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarından) az miqdarda siğorta ödənişi verilmişdirsə, həmin siğorta haqqı məbləği ilə siğorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında siğorta haqqının siğortaliya qaytarılması müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəllənin 921.1-ci və 921.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

20.5.Sığorta müqaviləsi bu Məcəllənin 919.2-ci maddəsində müəyyən edilmiş məhkəmə qərarı əsasında xitam verilmiş hesab edildikdə sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəllənin 921.3-cü və 921.4-cü maddələrinin tələbləri nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

FƏSİL V. SİĞORTA HADİSƏSİ ZAMANI EDİLƏCƏK HƏRƏKƏTLƏR.

Maddə 21. SİĞORTA HADİSƏSİ HAQQINDA MƏLUMAT VERMƏK.

21.1.Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı və ya sığorta olunan şəxs, yaxud faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda qanunvericiliyə uyğun olaraq həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.

21.2.Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortaçıya məlumat vermiş sığortalı və ya sığorta olunan şəxs, həmçinin faydalanan şəxs bu qaydaların 21.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş səlahiyyətli dövlət orqanlarına həmin hadisə barədə xəbər verməmişdirsə sığortaçı qeyd olunan orqanları bu hadisə barədə dərhal məlumatlandırmalıdır.

21.3.Sığortalı və ya sığorta olunan tərəfdən sığortaçının sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə məlumatlandırmasından asılı olmayaraq sığortaçıya bu barədə məlumatlandırılmış səlahiyyətli dövlət orqanı xəbər verməlidir.

21.4.Bu qaydaların 21.1-ci maddəsində üzərinə məlumatlandırma vəzifəsi qoyulan şəxslərdən başqa digər şəxslər, o cümlədən səlahiyyətli dövlət orqanları və müvafiq hallarda zərərçəkən tərəfindən də sığorta hadisəsinin baş verməsi haqqında hər hansı vasitə ilə sığortaçıya xəbər verilməsi sığorta hadisəsi barədə məlumatlandırılma hesab edilir.

Maddə 22. ZƏRƏRİN QARŞISININ ALINMASI VƏ HƏCMİNİN AZALDILMASI.

22.1.Sığorta hadisəsi zamanı Sığortalı mümkün zərərin qarşısını almaq və miqdarını azaltmaq üçün bütün ağılabatan və mümkün tədbirləri görməlidir.

22.2.Belə tədbirlər həyata keçirilərkən Sığortalı Sığortaçıdan aldığı təlimatları yerinə yetirməlidir.

Maddə 23. SİĞORTAÇI TƏRƏFİNDƏN NƏZARƏT.

23.1.Sığortaçı sığorta hadisəsi və onun nəticələri ilə əlaqədar Sığortalının bütün hərəkətləri üzərində nəzarət etmək və sığorta ödənişinin həyata keçirilməsinə təsir edən bütün məsələlər haqqında qərar qəbul etmək imkanına malik olmalıdır.

23.2.Sığortalı sığorta hadisəsi nəticəsində zərər çəkmiş sığorta obyektini Sığortaçı baxış keçirənə qədər sığorta hadisəsindən sonra düşdüyü vəziyyətdə saxlamağa borcludur.

23.3.Təmirin yeri təmir başlanana qədər Sığortaçı ilə razılaşdırılmalıdır.

23.4.Sığortalı sığorta hadisəsinə aid bütün sənədləri və məlumatı Sığortaçıya təqdim etmək, həmçinin hadisənin digər iştirakçılarının və sığorta hadisəsi ilə bağlı məsələlərə baxan səlahiyyətli dövlət orqanlarının bütün hərəkətləri barədə təxirə salınmadan məlumat vermək öhdəliyi daşıyır.

23.5.Sığortalı Sığortaçının ilkin razılığı olmadan onun məsuliyyətinin tanınmasına yönəlmiş hər hansı bir hərəkət etməyə, sənəd imzalamağa və ya vəd verməyə haqlı deyildir.

23.6.Sığorta hadisəsi ilə bağlı bütün rəsmi və qeyri-rəsmi təhqiqatlarda Sığortaçı öz hesabına Sığortalının maraqlarını təmsil və müdafiə etməyə haqlıdır.

Maddə 24. SİĞORTA HADİSƏSİNİN SÜBUT OLUNMASI.

24.1.Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu və onun səbəb olduğu zərərin ölçüsünü sübut etmək Sığortalının vəzifəsidir.

24.2.Sığortaçı (və ya təyin edilmiş müstəqil ekspert, yaxud sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxs) sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcmünün müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları bu qaydaların 24.1-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, sığortalıdan tələb etmək hüququna malikdir.

24.3.Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, qanunvericiliyə uyğun olaraq araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək sığortaçının və ya onun nümayəndəsinin vəzifəsidir.

24.4.Səlahiyyətli dövlət orqanları sığortaçının və ya onun nümayəndəsinin yazılı sorğusuna əsasən, sığorta hadisəsi ilə əlaqədar tələb olunan, yayılması "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə qadağan olunmayan istənilən məlumatı sorğunun daxil olduğu tarixdən etibarən 10 gün müddətində təqdim etməlidirlər

FƏSİL VI. ÖDƏNİLƏN ZƏRƏRLƏR.

Maddə 25. ƏVƏZİ ÖDƏNİLƏCƏK ZƏRƏRLƏR.

Sığortaçı sığorta hadisələri nəticəsində yaranan aşağıdakı zərərləri ödəyir:

25.1.Sığorta predmetinə dəyən birbaşa zərərləri:

25.1.1.Hava gəmisinə dəyən real zərəri;

25.1.2.Səbəb olduğu ziyanın əvəzinin ödənilməsi üçün Sığortalının üzərinə qoyulan məbləği;

25.2.Sığortaçı tərəfindən ödəniləcək zərərlərin həcmnin azaldılması və ya qarşısının alınması məqsədilə çəkilən zəruri və məqsədyönlü xərcləri;

25.3.Sığorta hadisəsinin səbəbini və şəraitini araşdırmaq, həmçinin Sığortaçı tərəfindən ödənilməli olan zərərin miqdarını müəyyən etmək məqsədilə çəkilən zəruri xərcləri.

Maddə 26. HAVA GƏMİSİNƏ DƏYƏN ZƏRƏR.

26.1.Hava gəmisinə dəyən zərərlər aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

26.1.1.məhv olduqda (tam və ya konstruktiv) - sığorta hadisəsi baş verən andakı bazar qiyməti həcmində;

26.1.2.təmir olunduqda -

26.1.2.1.əgər hava gəmisi tam təmir edilərsə - təmir xərcləri həcmində; əgər hava gəmisi qismən təmir edilərsə - təmir xərcləri, həmçinin hava gəmisinin tam təmir xərclərindən artıq olmamaqla, onun təmir olunmayan zədələrinin səbəb olduğu bazar qiymətindəki ucuzlaşma həcmində;

26.1.2.2.əgər sığorta müddəti ərzində hava gəmisi təmir edilməz və xarab vəziyyətdə satılmazsa - hava gəmisinin tam təmir xərclərindən artıq olmamaqla, onun təmir olunmayan zədələrinin səbəb olduğu bazar qiymətindəki ucuzlaşma həcmində.

26.2.Ayrı-ayrı hissələrin dəyişdirilməsi zərurəti yarandıqda, zərərlər köhnəmə dəyəri çıxılmaqla, dəyişdirilən eyni hissələrin bazar dəyəri həcmində müəyyən edilir.

26.3.Sığortaçının seçiminə görə əmlakın təmir xərcləri ya ixtisaslaşmış ekspert təşkilatı tərəfindən hazırlanmış, tələb olunan təmirin (bərpanın) qiymətinin ilkin smetası (hesablanması, qiymətləndirilməsi) əsasında, ya da real təmir faktına əsasən müəyyən olunur.

26.4.Əgər sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakı zərərlərin əvəzi ödənilmir:

26.4.1.güc qurğularına, sistemlərinə və avadanlıqlarına dəymiş zərərin 10 faizi;

26.4.2.hava gəmisinin gövdəsinə, qanadlarına, quyruq hissəsinə və şassisinə dəymiş zərərin 25 faizi.

26.5.Sığortaçı sığorta olunmuş əmlaka dəymiş zərərin əvəzini yuxarıda göstəriləyi kimi müəyyən edilmiş qaydada hər bir sığorta hadisəsi üzrə sığorta məbləği həddində ödəyir.

Maddə 27. ZƏRƏRİN AZALDILMASI MƏQSƏDİLƏ ÇƏKİLƏN XƏRCLƏR.

27.1.Sığortaçı tərəfindən əvəzi ödənilməli olan zərərləri azaltmaq məqsədilə Sığortalının çəkdiyi xərclər, həmin xərclərin digər zərərlərlə birlikdə sığorta məbləğini aşağı bilməsindən asılı olmayaraq, Sığortaçı tərəfindən ödənilir, bu şərtlə ki, belə xərclər zərurət və ya Sığortaçının göstərişlərini yerinə yetirmək məqsədilə ortaya çıxmış olsun.

27.2.Sığortaçı zərərlərin qarşısını almaq və ya azaltmaq məqsədilə Sığortalının bilərəkdən ağlabatan və mümkün (səmərəli) tədbirləri görməməsi nəticəsində ortaya çıxan zərərləri ödəmək öhdəliyindən azad edilir.

Maddə 28. SİĞORTA HADİSƏSİNİN ARAŞDIRILMASI MƏQSƏDİLƏ ÇƏKİLƏN XƏRCLƏR.

Sığorta hadisəsinin səbəblərinin və şəraitinin aydınlaşdırılması, zərərlərin həcmnin müəyyən edilməsi üçün çəkilən zəruri xərclər, bu xərclərin digər xərclərlə birlikdə sığorta məbləğini aşağı bilməsindən asılı olmayaraq Sığortaçı tərəfindən ödənilir.

Maddə 29. QİSMƏN SİĞORTA

29.1 Əmlakın sığortası üzrə müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında), sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir, bir şərtlə ki, qismən sığorta barədə müddəa sığorta müqaviləsində əks edilmiş olsun.

29.2 Sığorta hadisəsi nəticəsində qismən sığortalanan əmlakın tam məhv olması halında sığorta məbləği bütünlüklə ödəniləndikdə, sığorta predmetinin qalıqlarına olan hüquq sığortaçıya sığorta ödənişi məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində keçir.

FƏSİL VII. SİĞORTA ÖDƏNİŞİ.

Maddə 30. TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR.

- 30.1.Sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortaçı aşağıdakı sənədləri sığortalıya təqdim etməlidir:
30.2.Sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya ünvanladığı sığorta tələbi;
30.3.Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı hər hansı dövlət orqanına məlumat verilməlidir, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd

Maddə 31. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HESABLANMASI QAYDASI.

31.1.Sığortalanmış əmlaka vurulan zərərlərin həcmi müəyyən olunduqdan sonra sığorta ödənişinin hesablanması aşağıdakı üsullarla həyata keçirilir:

31.1.1.Qismən sığorta zamanı - sığorta məbləğinin sığorta dəyərində olan nisbəti əsasında vurulmuş zərərlərə təminat verilir;

31.1.2.Sığorta müqaviləsində azadolma nəzərdə tutulduqda azadolma məbləği çıxılmaqla zərərlərə təminat verilir;

31.1.Sığorta müqaviləsi üzrə sığorta ödənişlərinin ümumi miqdarı sığorta məbləğini aşma bilməz.

Maddə 32. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNDƏN SİĞORTA HAQQININ TUTULMASI

Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.

Maddə 33. QALIQLARA OLAN HÜQUQUN KEÇMƏSİ.

33.1.Sığortaçı sığortalanmış əmlakın (hava gəmisinin) məhv olmasının əvəzini ödədikdə və ya onun ayrı-ayrı hissələrini başqası ilə əvəz etdikdə Sığortalının həmin əmlaka və dəyişilmiş hissələrə olan hüquqları Sığortaçıya keçir. Bütün qalıqlar Sığortaçıya verilməlidir.

33.2.Sığortalı həmin hüquqların Sığortaçıya keçməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görməyə borcludur.

33.3.İtmiş əmlakın (hava gəmisinin) sonradan tapılması halında Sığortaçı öz rəyinə əsasən əmlakı özündə saxlamaq və yaxud Sığortalıya qaytarmaq hüququna malikdir. İkinci halda əmlaka görə alınmış sığorta ödənişi Sığortaçıya geri qaytarılmalıdır. Əgər əmlak korlanmış vəziyyətdə əldə olunarsa, Sığortaçı Sığortalıya həmin zərərlərin əvəzini ödəyir.

Maddə 34. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNANIN ƏSASLARI

Aşağıdakı hallarda Sığortaçı Sığortalıya sığorta ödənişini verməkdən imtina etməyə haqlıdır:

34.1.Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 923.1-ci maddəsinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində sığortaçının hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyənləşdirmək imkanından məhrum olması;

34.2.Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin müvafiq hadisənin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə hadisə ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;

34.3.Müqavilə ilə hərbi risklərin sığortalınması nəzərdə tutulmadıqda hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;

34.4.Sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;

34.5.Zərər dəymiş əmlakın sığortaçıya təqdim edilməsi ilə bağlı Mülki Məcəllənin 925.5-ci maddəsinə riayət edilməməsinin sığortaçının zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;

34.6.bu qaydaların 34.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;

34.7.Əmlakın sığortası üzrə sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərər vuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.

34.8.Baş vermiş hadisənin sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;

34.9.Sığorta haqqınınövbəti hər hansı bir hissəsinin müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, Azərbaycan Respublikası Mülki 903.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra sığorta hadisəsinin baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;

34.10.İcbari sığorta qanunlarında nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

34.11.Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəllənin 911.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıya məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, habelə tələb olunan məlumata sığortalının cavab verməməsinə baxmayaraq sığorta müqaviləsi bağlanmış olduğu halda sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi və ya tələb olunan məlumatın verilməməsi faktına əsaslanma bilməz.

34.12.Bu qaydaların 34.5-ci maddəsində müəyyən edilmiş hallarda sığortaçı zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olduqda belə, aşkar faktlarla sübut olunan həcmdə sığorta ödənişindən imtina edə bilməz.[384]

34.13.Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığorta hadisəsi onun baş verməsinə yönələn, sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı və (və ya) sığorta olunan hesab edilməyən faydalanan şəxsin qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində baş verdikdə, həmin faydalanan şəxs sığorta ödənişini almaq hüququndan məhrum olur.

Maddə 35. AZADOLMA.

35.1 Azadolma məbləği sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən zərər məbləğindən, qismən sığorta halında isə sığortaçının zərər məbləğindəki payından çıxılır.

35.2 Şərtli azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda və ya sığorta müqaviləsində razılaşdırılmış hər hansı digər halın baş verməsi şərti ilə azadolma məbləği tətbiq edilmir.

35.3 Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda həmin məbləğ hər bir halda tətbiq edilir.

MADDƏ 36. SUBROQASIYA.

36.1.Subroqasiya - sığorta ödənişi almış şəxsin ona dəymiş zərəərə görə məsuliyyət daşıyan şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmək hüququdur.

36.2.Əvəzi ödənilmiş zərəərə görə sığortalının dəymiş zərəərə görə məsuliyyət daşıyan şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüququ sığorta ödənişini vermiş sığortaçıya subroqasiya qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir.

36.3.Sığortalı sığorta ödənişini aldıqda, subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımı sənədlərlə sığortaçını təmin etməlidir.

36.4.Sığortalı dəymiş zərəərə görə məsuliyyət daşıyan şəxsə qarşı iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımı sənədləri sığortaçıya verməkdən imtina etdikdə, sığortaçı sığorta ödənişi verməkdən dəymiş zərəərə görə məsuliyyət daşıyan şəxsdən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində azad edilir və lazımsız yerə verilmiş sığorta ödənişinin qaytarılmasını tələb edir.

36.5.Sığortaçı subroqasiya hüququndan zərəərə görə məsuliyyət daşıyan şəxsin özünə və (və ya) müvafiq sığorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini sığortalamış sığortaçıya, həmçinin qanunvericiliyə əsasən, dəyən zərəərə görə sığortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

36.6.Əgər sığortalı vurulmuş zərərlərə görə şəxsdən zərərin əvəzini almışdırsa, sığortaçı yalnız verilməli olan sığorta ödənişi məbləği ilə sığortalının şəxsdən aldığı məbləğ arasındakı fərqi ödəyir.

Maddə 37. ÜÇÜNCÜ ŞƏXSLƏR TƏRƏFİNDƏN ZƏRƏRİN ÖDƏNİLMƏSİ.

Əgər Sığortalı vurulmuş zərəərə görə şəxsdən (şəxslərdən) zərərin əvəzini almışdırsa, Sığortaçı yalnız verməli olan sığorta ödənişi məbləği ilə sığortalının şəxsdən(şəxslərdən) aldığı məbləğ arasındakı fərqi ödəyir.

Maddə 38. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ QAYDASI.

38.1.Sığorta müqaviləsi üzrə ortaya çıxan mübahisələr tərəflərin danışıqlar yolu ilə həll edilir.

38.2.Razılığa gəlinməyi təqdirdə mübahisələrə Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyində müəyyən olunmuş qaydada aidiyyəti üzrə məhkəmədə baxılır.

38.3.Sığorta müqaviləsindən irəli gələn bütün tələblər Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş müddətdə həll edilir.

Maddə 39. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

39.1 Bu müqavilə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən tərtib edilib və tərəflərlə lazımi qaydada yerinə yetirilməlidir.

39.2 Bu müqavilə üzrə tərəflərdən biri müqavilədən irəli gələn öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə və yaxud lazımcıca yerinə yetirmədikdə Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə müvafiq olaraq digər tərəfə vurduğu ziyanın əvəzini ödəməlidir.

39.3 Bu müqaviləyə əsasən tərəflərdən heç biri o biri tərəfin yazılı razılığı olmadığı halda öhdəliklərini üçüncü tərəfə vermək hüququna malik deyil.

HAVA GƏMİSİNİN AQRƏQATLARININ DƏYƏRİNİN HAVA GƏMİSİNİN DƏYƏRİNDƏKİ XÜSUSU ÇƏKİLƏRİNİN CƏDVƏLİ.

(% ilə)

Tərkib hissələrinin adı	2 mühərrikli təyyarələr	3-4 mühərrikli təyyarələr	Vertolyotlar
1. Güc qurğusu, o cümlədən:	24,0	36,0	48,0
a) bütün mühərriklər	24,0	36,0	28,0
b) hava vintləri			4,0
v) reduktor və transmissiya			16,0
2. Planer, o cümlədən:	60,0	50,0	40,0
a) sentroplanı olan füzelyaj	30,0	25,0	30,0
b) qanad və motoqondollar	15,0	13,0	
v) təyyarənin quyruğu	9,0	8,0	9,0
q) şassi	6,0	4,0	1,0
3. Bort avadanlığı və ləvazimatı	16,0	14,0	12,0
Yekun:	100,00	100,00	100,00

Qeyd:

1. Aqreqatların dəyərinin hava gəmisinin dəyərinə olan faizlə göstərilən xüsusi çəkiləri, hər hansı aqreqat tam dağılıqda Sığortalıya dəyən ziyanın müəyyən edilməsi üçün maksimal qiymətdə göstərilmişdir.
2. Hər hansı aqreqat yerli xarakterli zədələnməyə məruz qalarsa, ziyanın ölçüsü Sığortaçı tərəfindən ekspert üsulu ilə maksimal ziyana olan faiz nisbəti kimi müəyyən edilir.

“GÜNAY SİĞORTA” ASC

HAVA NƏQLİYYATI VASİTƏLƏRİNİN SİĞORTASI ÜZRƏ TARİF

DƏRƏCƏLƏRİNİN HESABLANMASI

Tarif dərəcələri hesablanarkən aşağıdakı göstəricilərdən istifadə olunur:

1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı (q): 0,02;
2. Bir müqavilə üzrə orta sığorta məbləği (S): 45 mln. manat;
3. Bir müqavilə üzrə orta sığorta ödənişi (S_ö): 9 mln. manat;
4. Bağlanılacaq müqavilələrin sayı (n): 25.

Tarif dərəcəsi iki hissədən ibarətdir: netto dərəcə və yüklənmə.

Netto dərəcə (T_n) özü də iki hissədən ibarətdir: Əsas hissə (T_ə) və risk üstəliyi (T_r). Onda

$$T_{\text{ə}} = 100 \cdot \frac{S_{\text{ö}}}{S} \cdot q = 100 \cdot \frac{9000000}{45000000} \cdot 0,02 = 0,4 \text{ manat}$$

Təsvür edək ki, toplanmış sığorta mükafatları sığorta ödənişi verilməsinə 0,98 ehtimalı ilə kifayət edir. Onda cədvələ əsasən bu ehtimala uyğun əmsal 2 olar.

	(cədvəl)				
γ	0,84	0,90	0,95	0,98	0,9986
α	1,0	1,3	1,645	2,0	3,0

Beləliklə,

$$T_r = 1,2 T_{\text{ə}} \cdot \alpha(\gamma) \sqrt{\frac{1-q}{nq}} = 1,2 \cdot 0,4 \cdot 2 \sqrt{\frac{0,98}{25 \cdot 0,02}} = 1,34 \text{ manat}$$

$$T_n = T_{\text{ə}} + T_r = 0,4 + 1,34 = 1,74 \text{ manat}$$

Tarif dərəcəsinin strukturu: netto dərəcə – 70%, yüklənmə – 30%.

Onda tarif dərəcəsi (T) aşağıdakı şəkildə tapılar:

$$T = \frac{100T_n}{100-30} = \frac{100 \cdot 1,74}{70} = 2,49 \text{ manat}$$

Beləliklə, baza tarif dərəcəsi 2,49 % təşkil edir. Sığorta obyektinin xarakteristikasından, sığorta riskinin dərəcəsinə təsir edən amillərdən, azadolma məbləğindən və s. səbəblərdən asılı olaraq yuxarıda alınan baza tarif dərəcəsi 2% - 5% aralığında dəyişə bilər.

Handwritten text, possibly a title or header, mostly illegible due to blurring.

Handwritten text, possibly a date or reference number.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten word "beleg" (copy).

0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Handwritten text, possibly a description or notes.

Handwritten text, possibly a date or reference number.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a list or notes.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.